

# תרבות היסטוריה וקהילה - מה הקשר

## רציונל

החניכות יחקרו על ההיסטוריה של התרבות הלהט"בית בישראל. נעמיק בהשפעות והמשמעות של התרבות הלהט"בית על הקהילה ועלינו אז והיום. נתעסק באיזה דברים יש בתרבות גאה ואיך היא נראית, נשאל ונעמיק יחד במה זו תרבות להט"בית ישראלית.

## מטרות

- נתעסק בקשר של החניכות לתרבות הלהט"בית בישראל
- נלמד על הנרטיב הלהטבי הישראלי
- נפרק את המושג תרבות להט"בית ישראלית

מתווה וחלוקת זמנים

| מהלך                     | זמנים |
|--------------------------|-------|
| פתיחה                    | 15 ד' |
| פירוק תרבות להט"בית      | 30 ד' |
| היסטוריה להט"בית ישראלית | 35 ד' |
| סיכום                    | 10 ד' |

**1. פתיחה**

סבב שם, לשון פניה, שאלה להצעה - דמות להט"בית ישראלית האהובה עליכם.

**2. משחק פתיחה**

פינג פונג שירים להט"בים ישראלים - מחלקים את הקבוצה לשתי קבוצות. כל קבוצה בתורה צריכה להביא שיר להט"בי ישראלי והקבוצה הראשונה שאין לה שיר מפסידה.

**3. פירוק תרבות להט"בית****שאלות -**

- מה זה תרבות לדעתכם?
- איזה תרבויות אתם חלק מהן?
- איך הן מתבטאות בחיים שלכם?

נקרא ביחד את הנספח "מהי תרבות?"

(מומלץ למדריכות לקרוא במאמר המקור בעמודים 68-71 להבנה יותר עמוקה של הנספח - "תרבות מהי?

ניסיון מחשבתי מחודש (<https://www.smkb.ac.il/media/pezf2xc2/giznberg.pdf>)

**דיון:**

- מה הבנתן?
- מה כל קטגוריה אומרת?
- מה זה אומר שקטגוריות חופפות?
- מה תרבות נותנת לנו בחיים?
- אנחנו כבני אדם יכולים להתקיים בלי תרבות? למה?
- כלהט"בים יש לנו תרבות?
- ממה היא מורכבת?
- אתם מרגישים חלק ממנה? איך אתם רואים את זה בחיים שלכם?
- מהי החשיבות שתהיה לנו תרבות משותפת כלהט"בים?
- מה אתם יודעים על תרבות להט"בית ישראלית?

#### 4. היסטוריה להט"בית ישראלית

נחלק לכמה שיותר קבוצות של לפחות שתי חניכים בקבוצה. לכל קבוצה נביא נושא אחר מהנספחים. יש לכל קבוצה 20 דקות לחקור על הנושא שהיא קיבלה וגם לבנות מיצג יצירתי כדי להציג את הנושא שהיא קיבלה לפי הקריטריונים הבאים:

על המיצג לענות על השאלות הבאות-

- איזה שינוי המקרה\הבן אדם עשה?
- איך המקרה\הבן אדם תרמו לתרבות הלהט"בית?
- מה מקשר את המקרה\הבן אדם הזה לתרבות ישראלית?

המיצג יכול להיות כל דרך הצגה אומנותית- קולאג, ריקוד, הצגה, ספוקן וורד או כל דרך אחרת יצירתית שהחניכות ירצו.

זמן הצגה של מינימום 0:30 שניות ומקסימום של 2:00 דקות

דיון אחרי הצגה:

- איזה דברים חדשים למדתן?
- היו דברים שהפתיעו אותכם?
- איך הייתן מגדירות "תרבות להט"בית ישראלית" לפי ההגדרה של תרבות שדיברנו עליה קודם? (אנחנו רוצים שהם ידברו על ערכים שבאים עם התרבות הזאת, נראות, אלטרנטיבה ומה שמאחד אותנו בתור קהילה חוץ מזהות מינית)
- התרבות הלהט"בית בארץ מתקשרת לפוליטיקה? (אנחנו רוצים שהם ידברו לא רק על זכויות להט"ב אלא ירחיבו גם לאידיאולוגיות הקוויריות דרך מאבקים אחרים ואיך הן מתקשרות.)
- מה מייחד את התרבות הלהט"בית הישראלית מתרבות להט"בית בחו"ל? (הרבה מהתרבות הלהט"בית בארץ מגיעה מהתרבות בחול, קצת לא ברור מה זה תרבות להט"בית ישראלית)
- מה זה משנה אם התרבות הלהט"בית בארץ היא לא ייחודית?
- איך אתן מתחברות לתרבות הלהט"בית הישראלית?
- מה זה אומר על מישהו כשהוא חלק מהתרבות הזאת? מה זה אומר עליכן? (לדבר על איך הערכים והאידיאולוגיות מתבטאת ביום יום בהכנה לפעולת הדגל על מה הן יכולות לעשות לגבי זה.)

#### חלק ג' | סיכום ורפלקציה

#### 5. סיכום

החניכות כותבות כל אחת על רגע תרבותי להט"בי משמעותי שהיה לה/שהיא מכירה, עולה ומציגה את מה שכתבה לשאר החניכות בקבוצה.

## מהי תרבות? ערוך ממחקרו של איתן גינזברג

תרבות, למיטב הבנתי, היא מכלול יישומיו של האדם (מה שהוא חושב, עושה, אומר ומדמיין) הנובעים מרוחו או מתודעתו שלא "כדרך הטבע". חום הגוף הקבוע שלנו, הוא לא בשליטתנו. הלב שלנו שדופק בצורה קבועה שתואמת למאמץ שלנו, הוא לא בשליטתנו. התחושות הגופניות שלנו והאינסטינקטים שלנו, גם הם לרוב לא בשליטתנו. כל השאר הוא תרבות.

אפשר לחלק תרבות לשלוש קטגוריות:

1. הראשונה כוללת את היישומים המעניקים לחיי האדם, לחיינו, את טעמם, או אם נרצה, את חוויית נְחִיּוּתָם, והיא קטגוריית הטעם.
2. השנייה מכילה את כלל היישומים המעניקים לחיים את ערכם, והיא קטגוריית הערך.
3. בשלישית נכללים סך היישומים המאפשרים לאדם שליטה על חייו: היכולת לנהלם כלבבו או על פי חובתו, וזו קטגוריית השליטה.

הקטגוריות האלה מתבטאות בכל מיני נושאים:

1. מכלול הדברים שאנו עושים לשם הנאה – אותה תחושה מעוררת, מפעימה, מפיסת ומעניקה תחושת גוף מענגת ותחושת נפש מלאה – החל מיציאה לטבע או התבוננות בו, צפייה במופע, מעשה יצירה, קריאה בספר, מפגש עם חברים, מגע אינטימי עם זולת אהוב ועד הבאת צאצאים לעולם – כל כולו מכוון להעניק לחיינו את טעמם.
2. הענקת ערך לתכנים מסוימים (לרבות לציוויים אידיאליים, נורמטיביים או אף טריוויאליים) שבאמצעותם אנו מבקשים להדריך את חיינו, להקנות להם כיוון, מיקוד והצדקה – החל בעבודת האל, דרך השקפת עולם או אידיאולוגיה מוגדרות וכלה במעשי קטנות בעלי ערך נורמטיבי (או מקודש) כביקור חולים, הגשת עזרה לשכן או מתן צדקה בדרגה מחמירה, כל אלה מזוהים עם הקטגוריה השנייה.
3. כלל היישומים המארגנים את חיינו ומשרתים אותם, לרבות אלה הכלולים בשגרה, בעבודה, בהשכלה, בלשון, בדיבור ובתקשורת, במוסדות, בפרוצדורות, במתקנים, בכלים, בחוקים, במערכות הידע, הניהול והשליטה, והמאפשרים את קיומנו הפרטי והקולקטיבי ואת התיאום החברתי והפוליטי המורכב ההכרחי לשם כך, מזוהים עם הקטגוריה השלישית. במקרים רבים הקטגוריות חופפות (ואולי אף נדיר שלא יחפפו).

## נושאים למיצגים בקבוציות :

1. הויגסטוק הוא מופע דראג, שהוא גם ערב התרמה לאגודה למאבק באיידס. וויגסטוק 1998 היה שפל הומופובי למשטרת ישראל והוא גם סלל את הדרך למצעד הגאווה הראשון בישראל. בשנת 1998 נחרט ה"וויגסטוק" בתודעת הקהילה הגאה בישראל ובתודעה הישראלית כולה כסמל להומופוביה הממסדית. באותה השנה התפתח עימות אלים עם כוחות הביטחון שניסו לפזר את באי הפסטיבל לאחר כניסת השבת. שוטרי ישראל פחדו לגעת בלהט"בים בידיים חשופות ולכן עטו כפפות גומי כדי להגן על עצמם. התנהגות מביכה זו תועדה וזכתה לסיקור תקשורתי. באי האירוע סירבו לבקשת המשטרה לסגור את האירוע ולמעשה פתחו בצעדת מחאה. צעדת המחאה עברה מגן העצמאות לכיכר רבין, ובסיומה הונף דגל גאווה למרגלות בניין העירייה. כמה שבועות לאחר האירוע התקיים מצעד הגאווה הראשון בתל אביב והצועדים בו שיחזרו את המסלול בו צעדו לאחר מהומות "וויגסטוק".

רבים מחשיבים את וויגסטוק 1998 לסטונוול הישראלי. לציון פתיחתו של חודש הגאווה, ולקראת המצעד הת"א שיגיע אלינו ב-9.6, כדאי להיזכר באלה שסללו לנו את הדרך.

על המיצג לענות על השאלות הבאות-

- איזה שינוי המקרה\הבן אדם עשה?
- איך המקרה\הבן אדם תרמו לתרבות הלהט"בית?
- מה מקשר את המקרה\הבן אדם הזה לתרבות ישראלית?

## 2. מצעד הגאווה הראשון בארץ

לפני 42 שנה, כשבישראל היה עדיין חוק נגד הומוסקסואליות, 50 "נעימים ונעמות" - כך הם נאלצו לקרוא לעצמם - צעדו בצהרי יום שישי באמצע תל אביב, בפנים גלויות, והניפו שלטים כמו "זכותנו לחיות ולאהוב בגלוי" ו"לא עוד חיים כפולים".

מצב הקהילה הלהט"בית בארץ בשנת 1979 היה בכי רע. הם כונו "סוטים", "משוגעים", ואף "רוצחי ילדים". חברי הקהילה נאלצו להתחבא מפני הציבור ולספוג גידופים ואלימות קשה, ועל האגודה למען הלהט"ב נכפה לפעול בחשאי. חברי הקהילה, שאז עוד נחשבו לעבריינים על פי החוק, החליטו לצאת לרחובות ולהילחם על זכותם לחיות ולאהוב באופן שווה כמו כולם.

היה זה הצעד הראשון שסלל את הדרך למצעדי הגאווה, כמעט 20 שנה אחר כך, ואת הדרך למדינה וחברה בה אפשר לחיות בגלוי ובלי חשש ולצאת להפגין ולרקוד בגאווה גדולה.

על המיצג לענות על השאלות הבאות-

- איזה שינוי המקרה\הבן אדם עשה?
- איך המקרה\הבן אדם תרמו לתרבות הלהט"בית?
- מה מקשר את המקרה\הבן אדם הזה לתרבות ישראלית?

### 3 . דנה באירוויזיון

ב-9.5.98 לפני 21 שנים זכתה דנה אינטרשיונל באירוויזיון, והייתה לאישה הטרנסית הראשונה שזכתה בתחרות היוקרתית. לאחר מספר ניסיונות לזכות באפשרות לייצג את ישראל באירוויזיון, הועדה של הערוץ הראשון החליטה לשלוח את דנה לאירוויזיון של שנת 1998 עם השיר דיווה (מילים: יואב גינאי, לחן: צביקה פיק).

עם פרסום ההחלטה, הוצפה ביקורת קשה מצד חברי הכנסת החרדים שיצאו חוצץ נגד האפשרות שטרנסג'נדרית תייצג את ישראל בבמה בינלאומית. את התשובה לכל השונאים החשוכים נתנה דנה על הבמה כשהביאה לישראל את התואר הנכסף, לאחר 19 שנות בצורת, מאז הזכייה של גלי עטרי ולהקת חלב ודבש בשנת "1979 עם השיר "הללויה הזכייה באירוויזיון הפכה את דנה אינטרשיונל לנציגה בולטת של הקהילה הלהט"בית בכלל בעולם, ושל קהילת הטרנסג'נדרים בפרט.

"דיווה" היה לשיר זוכה האירוויזיון הראשון מזה שנים שדורג במצעדים ברחבי אירופה ואף הגיע למקום ה-11 במצעד הבריטי. בסוף אותה השנה בחר המגזין האמריקאי "טיים" בדנה אינטרשיונל כאחת מחמשת האנשים הכי משפיעים בעולם לאותה שנה. הארגון הבינלאומי לזכויות אדם, אמנסטי אינטרנשיונל, עשה קמפיין למען זכויות הקהילה בהשתתפותה.

בנוסף, הזכייה שלה הגיעה בשלב קריטי של המאבק הלהט"בי במדינת ישראל, כשכמה חודשים לאחר מכן התקיים מצעד הגאווה הראשון בתל אביב. נאמר כי הזכייה שלה הכניסה את הקהילה הגאה לכל סלון במדינת ישראל, והיתה חלק משמעותי בזכיית הלגיטימציה של הקהילה הגאה.

על המיצג לענות על השאלות הבאות-

- איזה שינוי המקרה\ הבן אדם עשה?
- איך המקרה\ הבן אדם תרמו לתרבות הלהט"בית?
- מה מקשר את המקרה\ הבן אדם הזה לתרבות ישראלית?